

Branschorganisationen
för tryggt givande

Till:
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Datum: 2019-10-31

Yttrande över betänkandet **SOU 2019:35 Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället**

Som branschorganisation för ideella verksamheter som arbetar aktivt med insamling av gåvor vill Giva Sverige (tidigare FRII) lämna följande synpunkter på betänkandet.

Giva Sverige arbetar för ett ökat gåvogivande i Sverige för att bidra till ett starkt civilsamhälle. Vår övertygelse är att ett starkt civilsamhälle bidrar till och är en förutsättning för engagemang, demokrati, öppenhet och fri debatt. Alla våra medlemsorganisationer arbetar med insamling av gåvor men många är beroende av statligt stöd för sin verksamhet. Giva Sverige representerar totalt 155 organisationer (se bilaga 1) varav en stor del är beroende av statligt stöd. Därför är det viktigt att utredningen får ta del av Giva Sveriges perspektiv.

Sammanfattning

Giva Sverige välkomnar betänkandet och vi ställer oss övergripande positiva till dess förslag. Ett förtydligt demokrativillkor kan på ett bättre sätt än tidigare säkerställa att statliga medel går till organisationer som respekterar grundläggande värderingar om alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter men vi är kritiska till den långtgående kontroll som föreslås i utredningen. Vi vill framför allt lyfta två punkter:

1. Värna det självständiga och fria civilsamhället
2. Organisationsform får inte avgöra vilka som kan söka statliga medel

Giva Sveriges synpunkter

1. Värna det självständiga och fria civilsamhället

Giva Sverige ser en risk i att ett förtydligt demokrativillkor så som föreslaget i utredningen kan leda till inskränkningar av det fria och självständiga civilsamhället. Så som demokrativillkoret är formulerat i förslaget uppfattas det inte nödvändigtvis så i dagsläget men det är en riskfylld balansgång som inleds då det lämnar ett utrymme för tolkningar över tid av de olika kriterierna. Gränserna för vad som anses omfattas av demokrativillkoret kan komma att förflyttas eller grunden för

Giva Sverige
Swedish Fundraising Association

Box 623, Drottninggatan 30, SE-101 32 Stockholm
+46 (0) 8 677 30 90
info@givasverige.se www.givasverige.se

demokrativillkoret kan förändras, vilket är ett första steg mot en inskränkning av det självständiga och fria civilsamhället.

Det är emellertid positivt att förslaget stärker rättssäkerheten genom att ta bort överklagandeförbud.

1.1. Ansvarskedjan sträcker sig för långt

Giva Sverige är eniga med FORUM – idéburna aktörer med social inriktning om att det system som utredningen föreslår när det gäller organisationers företrädare riskerar att stänga ute människors engagemang, samt att skapa kostnader och misstänksamhet då riksorganisationerna och paraplyorganisationerna kan komma att behöva samla information om vad lokalorganisationerna och deras företrädare företar sig. Vi menar att det finns risker för att det skapas en misstänksamhet och försiktighet mellan organisationer och mellan organisationer och enskilda människor, som kan leda till att vi som civilsamhälle blir sämre på att verka inkluderande. Att en organisation kan hållas ansvarig för enskilda föreläsares uttalanden kan begränsa samtal och kunskapsutbyten vilket vi ser en stor fara i.

Vi anser att grundregeln ska vara att juridiska personer ansvarar för sina handlingar också gällande demokrativillkoren.

1.2 Synergier mellan skattemedel och gåvor och donationer

Giva Sverige är positiva till att säkerställa att statliga medel används för verksamheter som respekterar demokratiska värderingar men vi vill också visa på alternativa sätt att främja transparens och utföra granskning samt de synergier som skulle kunna uppnås. Då Giva Sveriges 155 medlemmar i mer eller mindre utsträckning finansierar sina verksamheter med gåvor och bidrag verkar vi för att, på samma sätt som för bidragsgivning av offentliga medel, stärka allmänhetens och andra intressenters förtroende för civilsamhället. Som ett led i detta arbetar Giva Sverige kontinuerligt med att stärka kvalitet och styrning i våra medlemsorganisationer, framförallt genom en kvalitetskod som omfattar etik, ekonomisk redovisning, effektmätning och riktlinjer för intern kontroll och styrning. Giva Sveriges kvalitetskod (<https://www.givasverige.se/kvalitet-styrning/>) är ett verktyg som främjar transparens inom insamlingsorganisationer och granskas vartannat år av en revisor. Den används av medlemsorganisationerna bland annat för ökad öppenhet, för att motverka oegentligheter och är ett verktyg för intern granskning där delar av civilsamhället tar ansvar genom en gedigen självreglering.

2. Organisationsform får inte avgöra vilka som kan söka statliga medel

Giva Sverige anser att villkoret att den bidragstagande organisationen ska vara demokratiskt uppbyggd som finns med i ett flertal förordningar som reglerar den statliga bidragsgivningen till det civila samhället bör ses över. Flera av Giva Sveriges medlemmar bedriver idag sin verksamhet i stiftelseform och diskvalificeras därmed från att söka ett flertal statliga bidrag bara genom sin organisationsform. Giva

Sverige anser att en organisation kan bedriva verksamhet som främjar demokrati samt vara en demokratibärare och bidra till en demokratisk skolning även fast de inte är demokratiskt uppbyggda. Att en demokratisk uppbyggnad heller inte säkerställer att organisationen agerar i enlighet med samhällets grundläggande värderingar visar ytterligare på att villkoret på en viss uppbyggnad inte räcker. Detta är i enlighet med vad utredningen fastslår. Granskning menar vi kan ske till exempel genom det som nämns i föregående stycke.

I utredningen står att de bidragsgivandemyndigheterna ser efterlevnaden av villkoret om en demokratisk uppbyggnad som oproblematiskt att tillämpa (s 336) och att det därför inte föreslås någon ändring. Vi anser att detta ger långtgående konsekvenser och motsätter oss därför denna slutsats. Att efterlevnaden av villkoret upplevs okomplicerad av de bidragsgivande myndigheterna anser vi inte bör vara vägledande för hur villkoren ska utformas. I och med det så utesluter man insatser och organisationer som verkar i demokratisk anda och som ger god effekt. Det viktiga i sammanhanget anser vi vara att de aktörer som kan visa på bäst effekt av sin verksamhet bör vara de som får möjlighet att ansöka om bidragen.

Stockholm den 31 oktober 2019

För Giva Sverige

Charlotte Rydh
Generalsekreterare

Bilaga 1: Giva Sveriges medlemmar A-Ö

A Non Smoking Generation	Hand in Hand Sweden
Act Svenska kyrkan	Hela Människan
ActionAid	Hjärnfonden
Afrikagrupperna	Hjärtebarnsfonden
Afrikas flygande läkare - AMREF	Hjärt-Lungfonden
Alzheimerfonden	Human Bridge
Amnesty International	Human Rights Watch Scandinavia
Astma- och Allergiförbundet	Insamlingsstiftelsen
Autism- och Aspergerförbundet	Hungerprojektet
Barncancerfonden	Håll Sverige Rent
Barndiabetesfonden	Hörselskadades Riksförbund - HRF
Barnfonden	Ideella föreningen Furuboda Åhus
Blomsterfonden	IndianChildren
BRIS	Individuell Människohjälp - IM
Bröstcancerförbundet	Insamlingsstiftelsen Bräcke Diakoni
Cancer- och Allergifonden	Insamlingsstiftelsen Choice
Cancerfonden	Insamlingsstiftelsen RFSL
CancerRehabFonden	Insamlingsstiftelsen Sightsavers
Chemsec	IOGT-NTO-rörelsen ideell förening
Civil Rights Defenders	Islamic Relief
Clowner utan Gränser	Jontefonden
Diabetesfonden	Kalmar Stadsmission
Diakonia	KFUM Sverige
Djurens Rätt	Kristna Fredsrörelsen
Djurskyddet Sverige	Kvinna till Kvinna
ECPAT Sverige	Kvinnor & Hälsa
Erikshjälpen	Latinamerikagrupperna
Eskilstuna Stadsmission	Lepramissionen
Fibromyalgiförbundets forskningsstiftelse	Lilla Barnets Fond
Forska Utan Djurförsök	Linköpings Stadsmission
Friluftsförbundet	Läkare i Världen
Frisk och Fri - Riksföreningen mot ätstörningar	Läkare Utan Gränser
Frälsningsarmén	Läkarmissionen
FUB	Läxhjälp
Föreningen Fairtrade Sverige	Mattecentrum
Föräldralösa Barn (tidigare Adoptionscentrum)	Mentor Sverige
Gambiagrupperna	Mercy Ships Sweden
Greenpeace Norden	Min Stora Dag
Göteborgs Kyrkliga Stadsmission	Mind
	Missing People Sverige
	My Right
	Män för jämställdhet

Naturarvet
Naturskyddsföreningen
Neuroförbundet
New Hope Reseindustrins Barnfond
New Life Mission
Njurfonden
Nordens Ark
Nordisk Hjälp
Operation Smile Sverige
Oxfam Sverige
Palestinagrupperna i Sverige
Peace Parks Foundation Sweden
Plan International
PMU InterLife
Project Playground
Prostatacancerförbundet
Psoriasisförbundet
Psykiatrifonden
Radiumhemmets Forskningsfonder
Raoul Wallenberg Academy
Reach for Change
Reumatikerförbundet
RFSU
Right Livelihood Award Stiftelsen
Riksförbundet för Rörelsehindrade
Barn och Ungdomar - RBU
Riksförbundet Hjärt-Lung
Riksföreningen Sveriges
Stadsmissioner
Rådgivningsbyrå för asylsökande och
flyktingar
Rädda Barnen
Räddningsmissionen
Save the Orangutan Sweden
Scouterna
Sjöräddningssällskapet
Skåne Stadsmission
SOS Barnbyar
Spädbarnsfonden
Star for Life
Stiftelsen Berättarministeriet
Stiftelsen Friends

Stiftelsen Fryshuset
Stiftelsen Läkare Mot Aids
Forskningsfond
Stockholms Stadsmission
STÖDKRIS
Suicide Zero
Svenska Afghanistankommittén - SAK
Svenska Celiakiförbundet
Svenska FN-förbundet
Svenska Freds- och
Skiljedomsföreningen
Svenska Hästars Värn
Svenska Livräddningssällskapet
Svenska Läkare mot Kärnvapen -
SLMK
Svenska Röda Korset
Sverige för UNHCR
Sveriges Lions Hjälpfond
Sveriges Ornitologiska Förening –
BirdLife Sverige
Sveriges Sportfiske- och
Fiskevårdsförbund - Sportfiskarna
Teach for Sweden
Teskedorden
The Perfect World Foundation
Tjejjonen
Tostan Sverige
Ung Cancer
Unicef Sverige
Uppsala Stadsmission
War Child
WaterAid
We Effect
Vi-skogen
World Animal Protection
World Childhood Foundation
World's Children's Prize
Världsnaturfonden WWF
Västerås Stadsmission
Ågrenska
Örebro Stadsmission